

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta (VaV)

HE 260/2020 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun neuvoston päätöksen (EU, Euratom) 2020/2053 hyväksymisestä

Uudet verot eivät ole hyvä työkalu unionin rahoittamiseen

Finanssiala ry (FA) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä koskien Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annetun neuvoston päätöksen hyväksymistä. FA keskittyy lausunnossaan käsittelemään ehdotuksia uusiksi omiksi varoiksi sekä erityisesti finanssitransaktioveroa (FTT). Lausunnon keskeiset havainnot ovat seuraavat:

- Vaikka esityksessä ei olla vielä antamassa verotusoikeutta EU:lle, liittyy esitettyjen verojen käyttöönottoon unionin omina uusina varoina merkittäviä perustuslaillisia kysymyksiä kansallisen suvereniteetin näkökulmasta. Nämä on syytä ottaa huomioon tehtäessä asiasta päätöksiä.
- **FTT:n käyttöönotto ei ole perusteltua.** Veroa on valmisteltu EU:ssa lähes vuosikymmenen ajan, mutta veroon liittyvät ongelmat ovat yhä samat: verolla tulisi olemaan merkittäviä negatiivisia vaikutuksia arvopaperimarkkinoille sekä esimerkiksi eläkejärjestelmällemme. Uhkana on, että FTT pienentäisi markkinoiden kaupankäynnin volyymia sekä laskisi siten likviditeettiä ja arvopaperien hintoja.
- Yksi FTT:n suurimpia haasteita on, ettei tällaista veroa voida käytännössä toteuttaa yksittäisissä valtioissa tai edes EU:n alueella ilman, että kaupankäyntiä siirtyy näiden valtioiden ulkopuolelle. Brexitin myötä EU-tasoinen FTT voisi lisätä esimerkiksi Ison-Britannian finanssimarkkinoiden houkuttelevuutta suhteessa EU:hun.

1 Verot unionin omina uusina varoina

Esityksessä käsitellään ehdotuksia EU:n uusiksi omiksi varoiksi, joita olisivat mm. digitaalivero sekä rahoitustransaktiovero. Esityksessä itsessään ei vielä olla antamassa verotusoikeutta EU:lle, mutta tältä osin todetaan mm. seuraavaa: *”On otettava huomioon, että toimielinten väliseen sopimukseen kirjattu suunnitelma uusista omista varoista ei automaattisesti tarkoita uusien omien varojen voimaantumista esitettyssä aikataulussa. Mahdolliset uudet omat varat otetaan käyttöön omien varojen päätöksentekomenettelyn mukaisesti (eli neuvosto tekee yksimielisen päätöksen parlamenttia kuultuaan, jonka jälkeen ratifiointi jäsenvaltioiden päätöksentekoaikavälissä). Verotusta koskevia säännöksiä annetaan SEUT 113 artiklan mukaisesti. Uusista unionin tulonlähteistä, mikäli ne olisivat veroja, pitäisi erikseen säätää SEUT 113 artiklan mukaisesti.”*

FA korostaa, että uusien verojen luominen ja verotusoikeuden antaminen Euroopan unionille olisi erittäin suuri ja periaatteellinen muutos EU:n toiminnassa. Kansallista verotusvaltaa sekä päätöksentekovaltaa veroasioissa siirrettäisiin jatkossa unionille.

Eduskunnalla tulee olla perustuslain mukaisesti mahdollisuus budjettivallan käyttämiseen ja sen osana säätää Suomen verojärjestelmästä. EU:n verotusoikeus pakottaisi eduskunnan budjettivallan käyttäjänä arvioimaan aina omaa toimintaansa suhteessa EU:n verotukseen, jotta verojärjestelmän kokonaisuus tulisi hallittavaksi. EU:n verotusoikeus voisi osaltaan kaventaa eduskunnan budjettivallan käytön mahdollisuuksia.

Antamalla EU:lle verotusoikeus luotaisiin myös kokonaan uusi verotuksen taso. Verojärjestelmän tulisi olla mahdollisimman yksinkertainen ja selkeä: uusi mahdollinen verotuksen taso tekisi kokonaisuudesta monimutkaisemman ja vaikeammin hahmotettavan. Lisäksi se voisi johtaa kokonaisveroasteen nousuun.

FA:n käsitys on, että verotusoikeuden antaminen EU:lle merkitsisi perustuslain 94 §:n 2 momentin mukaista merkittävää toimivallan siirtoa Euroopan unionille, ja sen mahdollinen hyväksyntä edellyttäisi täten eduskunnassa vähintään kahden kolmasosan kannatusta annetuista äänistä. Asiaan siis liittyy jo kansallisen lainsäädäntöprosessin näkökulmasta monimutkaisuutta. Omalta osaltaan tämä on hyvä ottaa huomioon tehtäessä jatkossa päätöksiä EU:n omista resursseista.

2 Erityisesti rahoitustransaktioverosta

Finanssitransaktiovero on ollut esillä useilla erilaisilla foorumeilla kansainvälisesti erityisesti 2000-luvun finanssikriisin jälkeen. Aiemmin verolle on esitetty fiskaalisten syiden lisäksi muita funktioita, mutta nyt verosta kaavaillaan yhtä EU:n toiminnan rahoituksen lähdeä, jolla voitaisiin kattaa mm. elpymisvälineen takia otettujen lainojen takaisinmaksua. FTT:n kaltaisen veron on esitetty vähentävän spekulatiivista kaupankäyntiä, vakauttavan rahoitusmarkkinoita sekä auttavan tuleviin kriiseihin varautumisessa. Perusteluna esiin on noussut myös finanssialan "aliverotus", jonka on väitetty johtuvan siitä, että EU-sääntelyssä finanssiala on arvonlisäverotuksen ulkopuolella. Väite on vähintäänkin harhaanjohtava, koska alv kohdistuu loppukäyttäjään: arvonlisäverottomuudesta johtuen finanssialan yritysten ostoihin sisältyvä alv jää lopullisesti rasittamaan näitä yrityksiä (Suomessa arviolta n. 450 milj. euroa vuodessa).

Uhkana on, että FTT pienentäisi markkinoiden kaupankäynnin volyymia sekä laskisi siten likviditeettiä ja arvopaperien hintoja. Vaikutus voisi olla suurin Suomen kaltaisilla pienillä, EU:n reunalla sijaitsevilla markkina-alueilla. Luultavaa on myös, että markkinoilla kehitettäisiin tuotteita, joilla verosta aiheutuvia kustannuksia väistettäisiin.

FTT:llä olisi väistämättä myös vaikutuksia eläkejärjestelmäämme veron pienentäessä itsessään eläkevarojen tuottoja. Eläkejärjestelmämme kannalta ei ole missään määrin toivottavaa, että vakuutusmaksuja jouduttaisiin entisestään korottamaan. Kyse ei ole vain siitä, että jatkossa Suomessa perittäisiin uutta veroa: eläkeyhtiöt sijoittavat laajasti EU-alueelle ja veron vaikutukset eläkejärjestelmään tulisivat kaikista FTT:n käyttöön ottavista valtioista.

Suurimpia haasteita veroon liittyen on, ettei tällaista veroa voida toteuttaa vain yksittäisissä valtioissa, koska silloin kaupankäyntiä siirtyy näiden valtioiden ulkopuolelle. Ruotsissa vuosikymmeniä sitten saadut kokemukset verosta johtivat osakkeiden hintojen ja kaupankäynnin volyymien laskuun, ja verosta luovuttiin. On täysin selvää, että teoriassakaan toimiakseen veron soveltamisalan tulisi olla hyvin laaja maantieteellisesti. FTT vähentäisi käyttöönotaneiden maiden houkuttelevuutta

sijoituskohteena ja siirtäisi kaupankäyntiä EU:n ulkopuolelle. EU-tasoisien FTT:n kannalta ongelmaksi voisi nousta esimerkiksi Ison-Britannian asema Brexitin jälkeen: vaikka maan asema on Brexitin myötä heikentynyt finanssikeskuksena, niin FTT:n käyttöönotto EU:ssa lisäisi Lontoon finanssimarkkinoiden kilpailukykyä ja houkuttelevuutta suhteessa EU:n finanssikeskuksiin.

Mahdolliset negatiiviset vaikutukset (ml. käyttäytymisvaikutukset) huomioon ottaen finanssitransaktioveron käyttöönotto ei ole EU:ssa perusteltua. Sen haitat ovat suuremmat kuin hyödyt. Jos vero halutaan kaikesta huolimatta ottaa käyttöön, sen tulisi olla globaali ja veron kehitystyötä tulisi tehdä esimerkiksi OECD:n kautta.

FINANSSIALA RY

Veli-Matti Mattila